

Klimat- och näringslivsdepartementet Vår referens/dnr:
Miljöprövningsenheten 2025-17
kn.remissvar@regeringskansliet.se
kristin.skeppsby@regeringskansliet.se Er referens/dnr:
 KN2023/00288

2025-06-05

Remissvar

En ny samordnad miljöbedömnings- och tillståndsprövningsprocess (SOU 2024:98)

Svenskt Näringsliv har beretts tillfälle att yttra sig över rubricerade betänkande och vill med anledning därav anföra följande. Yttrandet är utarbetat efter samråd med branschorganisationer och andra intressenter. Med hänsyn till utredningens omfattning begränsar Svenskt Näringsliv sitt yttrande till vissa huvudfrågor och hänvisar i övrigt till yttranden som ges från branschorganisationer som är medlemmar i Svenskt Näringsliv.

Sammanfattning

Svenskt Näringsliv välkomnar förslagen i utredningen och tillstyrker dem i allt väsentligt.

- Utgångspunkten att svensk rätt ska anpassas till EU-rätten är något som Svenskt Näringsliv länge har efterfrågat och välkomnar.
- Svenskt Näringsliv bedömer att den föreslagna modellen för miljöbedömning och tillståndsprövning ger förutsättningar för snabbare och mer förutsebara tillståndsprövningar.
- Svenskt Näringsliv tillstyrker att samråds- och tillståndsprocessen samordnas och hanteras av en myndighet.
- Svenskt Näringsliv tillstyrker även förslaget om ett nytt samlat kapitel i miljöbalken om miljöprövning. Dagens situation med bestämmelser om

miljöprövning i flera olika kapitel och förordningar är djupt otillfredsställande.

- Svenskt Näringsliv anser att förslagen med de justeringar som föreslås nedan bör genomföras skyndsamt, helst under innevarande mandatperiod. Detta med hänsyn till de investeringar som behöver genomföras om Sverige ska nå sina klimatmål. Svenskt Näringsliv är dock medvetet om att en så stor förändring i prövningssystemet med en omorganisation, som införandet av en enda prövningsmyndighet innebär, kan vara svår att genomföra under mandatperioden. Därför bör regeringen prioritera alla förändringar i lagtext som krävs, så att dessa kan antas under mandatperioden.
- Svenskt Näringsliv anser att det vore direkt olämpligt att införa den nya organisationen stegvis, t.ex. genom att först införliva miljöprövningsdelegationerna i den nya prövningsmyndigheten men avvakta med att införliva domstolarna. En ny organisation behöver få starta i sin helhet. Flera omorganisationer riskerar att skapa oro och försämra effektiviteten.
- Om lagtexten tas under innevarande mandatperiod men en organisationsförändring sker först under nästa, innebär det att ikraftträdandet behöver läggas i nästa mandatperiod. Det är dock en bättre ordning som ger större förutsebarhet än att försöka genomföra reformen i delar.
- Svenskt Näringsliv inser att utredningens reformering av miljöbalken kommer att medföra osäkerheter i tillämpningen under en övergångsperiod, vilket kan drabba näringslivet. Alternativet att inte genomföra reformen är emellertid sämre med ständig osäkerhet och långa tidsutdräkt som påverkar investeringsklimatet negativt. Det vore dessutom ohållbart att behålla ett system som skiljer sig kraftigt från EU-rätten eftersom nya EU-rättsakter i allt större utsträckning förutsätter att medlemsstaterna har liknande system för miljöbedömningar och tillståndsprövning.
- Svenskt Näringsliv tillstyrker vidare den nya granskningsprocessen för verksamheter som inte automatiskt ska anses medföra betydande miljöpåverkan (BMP). Processen bör bli tidseffektiv för många verksamheter, förutsatt att det utvecklas en rimlig praxis för framtida BMP-bedömningar. I dag fattas BMP-beslut närmast slentrianmässigt vilket medför att ett överdrivet stort antal verksamheter anses medföra BMP. I det föreslagna systemet kommer BMP-beslut att få stor betydelse för enskilda verksamheter och det är således mycket viktigt att BMP-klassificering förbehålls de mest miljöpåverkande verksamheterna.

- Svenskt Näringsliv ser positivt på att utredningen föreslår ett antal tidsfrister för handläggningen och särskilt pekar på de tidsfrister som gäller enligt vissa EU-rättsakter. Enligt Svenskt Näringslivs uppfattning bör tidsfrister när det är möjligt användas i större utsträckning än vad som följer av utredningens förslag.
- Svenskt Näringsliv tillstyrker förslagen om ändringar och anser att de måste genomföras oförändrade.
- Svenskt Näringsliv tillstyrker att den nya Miljöprövningsmyndigheten får ett ansvar för all kommunikation med berörda myndigheter och berörd allmänhet i ärenden om tillstånd eller igångsättningsbesked. Jämfört med dagens system får berörda ett tydligare underlag att ta ställning till.
- Svenskt Näringsliv tillstyrker att begreppet *bästa möjliga teknik* ersätts av det EU-rättsliga begreppet *bästa tillgängliga teknik*.

Allmänna synpunkter på förslaget

Den nya miljöprövningsprocessen

I Miljötillståndsutredningens förslås omfattande förändringar av tillståndsprövningen enligt miljöbalken. Förslagen utgör i stora delar anpassningar till EU-rätten, något Svenskt Näringsliv länge har efterfrågat och välkomnar.

Av utredningen kan utläsas att reformen är nödvändig för att det ska vara möjligt att på ett ändamålsenligt sätt genomföra nya och tillkommande EU-rättsakter på miljöområdet (t.ex. om kritiska råmaterial och förnybar energi). Det svenska provningssystemet har under senare år blivit allt svårare att anpassa till de EU-rättsliga kraven. Eftersom det antas allt fler EU-rättsakter som påverkar tillståndsprövningen i medlemsstaterna är det enligt Svenskt Näringslivs uppfattning helt nödvändigt att det svenska provningssystemet anpassas till EU-rätten på ett betydligt bättre sätt än i dag. I annat fall riskerar det svenska systemet bli ytterst dysfunktionellt samtidigt som Sverige riskerar återkommande överträdelseärenden när EU kommissionen ifrågasätter den svenska modellen, förutom att konkurrensen kan snedvridas för svenska företag inom EU.

Svensk rätt på miljöområdet innehåller både över- och underimplementeringar av EU-rätten (se t.ex. prop. 2024/25:153 *Ett förbättrat genomförande av MKB-direktivet*, som syftar till att åtgärda vissa underimplementeringar). Alternativet till den systemförändring som utredningen föreslår är att även i fortsättningen åtgärda de fläckvisa implementeringsbrister som EU-kommissionen successivt identifierar. Det skulle innebära att Sverige steg för steg tvingas in i det EU-rättsliga

huvudspåret för miljöprövning utan att ha kontroll över hur detta ska gå till. Svenskt Näringsliv anser att utredningens förslag präglas av en ändamålsenlig syn på hur miljörätten bör harmoniseras med EU-rätten.

Svenskt Näringsliv ser positivt på att samråds- och tillståndprocessen samordnas och hanteras av en myndighet. Att det nuvarande svenska systemet avviker kraftigt från EU-rätten har framgått tydligt vid gränsöverskridande samråd där berörda myndigheter i andra länder har haft svårt att förstå den svenska samrådsprocessen. Utredningens förslag torde också innebära att man underlättar för allmänheten och andra intressenter att lämna synpunkter eftersom det kommer att finnas ett mer konkret underlag att ta ställning till. Se vidare nedan under rubriken Samråd.

Det nya kapitlet om miljöprövning – med tillhörande bestämmelser i miljöprövningsförordningen – är mer överskådligt än nu gällande lagstiftning där bestämmelser om miljöprövning finns i flera olika kapitel och förordningar. Det är djupt otillfredsställande att en verksamhetsutövare idag inte på ett enkelt sätt kan finna reglerna för en så grundläggande fråga som miljöbedömning och tillståndsprövning.

Den nya granskningsprocessen för verksamheter som inte automatiskt ska anses BMP bör också kunna bli tidseffektiv för många verksamheter. Detta förutsätter dock att det utvecklas en rimlig praxis för framtida BMP-bedömningar. Det är viktigt att BMP-nivån förbehålls projekt som faktiskt har en betydande (dvs. väsentlig) inverkan på aspekter som anges i 10–13 §§ miljöbedömningsförordningen (2017:966). Det är härvid viktigt att den nya Miljöprövningsmyndigheten blir aktiv i sin processledning och förklarar vilka åtgärder som behövs för att en planerad verksamhet eller åtgärd inte ska anses medföra BMP. Det är också viktigt att BMP-beslut inte tas lättvindigt. Varken miljön eller näringslivet har något att vinna på att alltför många verksamheter eller åtgärder bedöms medföra BMP. Det kan övervägas om det bör utarbetas vägledning som kan bidra till att skapa bättre förutsebarhet i BMP-bedömningen.

Sammantaget anser Svenskt Näringsliv att den föreslagna modellen ger förutsättningar för snabbare och mer förutsebara miljöbedömningar och tillståndsprövningar. Det kommer att medföra en ökad tillväxt, bättre konkurrenskraft och ytterligare miljö- och klimatförbättringar. Det kommer dock inte att ske omedelbart. Den föreslagna reformen av miljöbalken kommer att medföra osäkerheter i tillämpningen under en övergångsperiod, vilket kan drabba näringslivet. Alternativet att inte genomföra reformen är emellertid sämre med ständig osäkerhet och långa tidsutdräkt som påverkar investeringsklimatet negativt.

När det gäller genomförandet anser Svenskt Näringsliv att förslagen bör genomföras skyndsamt, helst under innevarande mandatperiod. Med hänsyn till de investeringar som behöver genomföras för att Sverige ska kunna nå sina klimatmål och för att inte försämra konkurrenskraften är det av yttersta vikt att miljötillståndssystemet reformeras. Regeringens uttalade ambitioner på området är därför välkomna.

Svenskt Näringsliv inser dock att en så stor förändring av prövningsprocessen med följden att en stor omorganisation behöver genomföras, som införandet av en enda prövningsmyndighet innebär, kan vara svår att genomföra under mandatperioden. Därför är det extra viktigt att allt sker i rätt ordning. Det vore märkligt att först införa en ny organisation utan att den nya processen som avgör vad myndigheten ska arbeta med är på plats. Om organisationen inrättas först kommer den att behöva börja arbeta enligt det äldre systemet. Svenskt Näringsliv anser att det finns stora samhällsekonomiska vinster att införa det nya systemet inkluderande en ny organisation som ersätter de tolv existerande, men ett stegvis införande riskerar att minska eller i värsta fall helt omintetgöra dessa vinster.

Därför behöver regeringen prioritera alla förändringar i lagtext som krävs, så att dessa kan antas under mandatperioden. Det innebär att ikraftträdandet av reformerna kan behöva senareläggas till nästa mandatperiod.

Den nya Miljöprövningsmyndigheten

Svenskt Näringsliv tillstyrker förslaget att inrätta en ny, fristående *Miljöprövningsmyndighet* som tar över ansvaret för all tillståndsprövning och granskning av miljöfarlig verksamhet (miljöpåverkande verksamhet enligt förslaget) och vattenverksamhet. Den nya myndigheten skapar förutsättningar för att komma från det olyckliga motpartsförhållande som ofta råder idag mellan sökanden och remissmyndigheterna.

Svenskt Näringsliv avstyrker bestämt andrahandsalternativet att sex länsstyrelser ges det ansvar som den nya myndigheten ska ha enligt förstahandsförslaget. Svenskt Näringsliv anser att de fördelar som finns med en fristående myndighet omöjligen kan uppnås i andrahandsalternativet. Till detta ska läggas att miljöprövningsdelegationerna generellt sett fungerar betydligt sämre än mark- och miljödomstolarna i dag, varför näringslivets förtroende för miljöprövningsdelegationerna är lågt. Svenskt Näringslivs bedömning är att effekterna av utredningens ambitiösa förslag riskerar att omintetgöras om andrahandsalternativet skulle väljas.

Svenskt Näringsliv instämmer med utredningen om de fördelar med en fristående miljöprövningsmyndighet som anges på sid 1097 f i betänkandet

(gemensamt arbetssätt, integritet och självständighet och expertis). Det är emellertid också viktigt att framhålla att myndighetens förutsättningar att rekrytera kompetent personal kommer att vara bättre om den är helt fristående från den befintliga myndighetsorganisationen på länsstyrelserna. Länsstyrelsernas uppdrag kommer framgent att behöva fokuseras på tillsynen, vars betydelse kommer att öka.

Framför allt miljöprövningsdelegationerna har haft problem att rekrytera och behålla kompetent personal. Det är därför viktigt att den nya myndigheten kan skapa bättre förutsättningar för detta, inte minst genom att göra det attraktivt att bli/vara handläggare där. En faktor som härvid kan ha betydelse är frågan om regionkontor. Utan att ta ställning i sak kan det finnas skäl att överväga om antalet regionkontor bör begränsas ytterligare för att koncentrera handläggningen än mer och därmed ha större möjligheter att öka effektiviteten, göra myndigheten mindre sårbar för personalförändringar samt ytterligare underlätta en gemensam syn på hur handläggningen bör gå till och hur kravställandet ska ske. Om man inför regionkontor i den nya myndigheten är det viktigt att dessa placeras på orter där kompetens finns att tillgå, t.ex. på de av utredningen föreslagna orterna. Slutligen är det Svenskt Näringslivs uppfattning att myndigheten bör ställa krav på att de jurister som anställs ska, liksom på koncessionsnämndens tid, vara lagfarna domare eller ha motsvarande erfarenhet.

Det ska slutligen framhållas att enbart inrättandet av en ny organisation inte det som främst kommer att lösa dagens problem. Fördelen med en enda myndighet är emellertid att en sådan organisation gör det möjligt att strömlinjeforma såväl arbetsmetoder som bedömningsgrunder och därmed öka effektiviteten och förutsebarheten. Med dagens med tolv miljöprövningsdelegationer som kan lägga upp sitt arbete som de själva vill saknas förutsättningar för en sådan strömlinjeformning. Ett sätt att ytterligare förstärka arbetet skulle kunna vara att införa LEAN-system, vilket används av några länsstyrelser redan idag.

Som framhållits ovan anser Svenskt Näringsliv att det vore olämpligt att införa den nya organisationen stegvis, t.ex. genom att först införliva miljöprövningsdelegationerna i den nya prövningsmyndigheten men avvakta med att införliva domstolarna. Flera omorganisationer riskerar att skapa oro och försämra effektiviteten. En ny organisation behöver få starta i sin helhet. Det är en bättre ordning som ger större förutsebarhet än att försöka genomföra reformen i delar. Dessutom riskerar ett stegvis införande att resultera i att man i praktiken genomför andrahandsalternativet, för det fall att övriga delar av reformen inte genomförs. I ett sådant läge kan även kostnaden för en ny organisation som arbetar i enlighet med dagens regelverk te sig som ett dyrt sätt att öka möjligheten för statlig styrning. Med

det sagt anser dock Svenskt Näringsliv att ett genomförande av alla delar av reformen mer än väl kommer att kompensera för en initial kostnad för inrättandet av en ny myndighet.

Instansordningen

En faktor som kan minska nyttan med utredningens förslag är instansordningen. Med en ny myndighet kan instanskedjan förlängas, om inte bestämmelserna om prövningstillstånd i Mark- och miljööverdomstolen skärps och domstolen blir sista instans. Utredningen föreslår att Miljöprövningsmyndighetens beslut ska kunna överklagas till mark- och miljödomstol på i huvudsak samma sätt som miljöprövningsdelegationernas beslut kan överklagas i dag.

Svenskt Näringsliv anser att det är ytterst angeläget att instansordningskedjan hålls så kort som möjligt. Ett sätt att åstadkomma detta skulle vara att göra Mark- och miljööverdomstolen till en renodlad prejudikatinstans med krav på prövningstillstånd som liknar de som gäller i Högsta domstolen. Enligt uppgift ska det gälla redan idag för Migrationsöverdomstolen.

Tidsfrister

Svenskt Näringsliv ser positivt på att utredningen föreslår ett antal tidsfrister för handläggningen och särskilt pekar på de tidsfrister som gäller enligt vissa EU-rättsakter. Tidsfrister bör dock enligt Svenskt Näringslivs uppfattning användas i större utsträckning än vad som följer av utredningens förslag. Utredningens bedömning att det är viktigt att sådana frister anpassas till respektive ärendetyp är emellertid rimlig.

Naturvårdsverket bör ges i uppdrag att utreda vilka ytterligare tidsfrister som bör föreskrivas för olika typer av ärenden, hur fristerna ska kunna förlängas och lämna förslag till kompletteringar av det föreslagna 5 kap. miljöprövningsförordningen. Det ska härvid framhållas att en sådan utredning, även om den är angelägen, inte behöver prioriteras i nuläget, utan att man kan vänta tills viss erfarenhet har vunnits av hur det nya prövningssystemet fungerar i praktiken. Det finns med andra ord inte skäl att fördröja ett införande av reformerna i avvaktan på en utredning om ytterligare tidsfrister.

Svenskt Näringsliv anser också att det vore rimligt att införa en regel som begränsar möjligheterna att ta upp nya frågor om kompletteringar begärs vid fler än ett tillfälle. Ett eventuellt andra kompletteringskrav skulle med en

sådan ordning inte kunna avse något annat än det som efterfrågades vid det första kompletteringstillfället.

Ändringar

Enligt utredningens förslag är en *ändring* av en verksamhet tillståndspliktig om ändringen i sig uppfyller kraven för tillståndsplikt, annars gäller granskningsplikt. Vid en ansökan om tillstånd eller igångsättningsbesked till en ändring ska prövningen begränsas till att avse ändringen och kumulativ påverkan tillsammans med befintlig verksamhet. Vidare föreslås en bestämmelse i miljöprövningsförordningen enligt vilken varken tillstånds- eller granskningsplikt gäller om ändringen inte 1) påverkar miljötillståndets/igångsättningsbeskedets omfattning eller tidigare meddelade villkor, eller 2) i sig eller tillsammans med tidigare ändringar kan antas påverka människors hälsa eller miljön negativt. Eftersom det allmänna villkoret utmönstras (se den föreslagna lydelsen av 24 kap 1 § miljöbalken) bör detta innebära att miljöförbättrande förändringar som ryms inom tillståndet och dess särskilda villkor får genomföras utan tillstånd eller igångsättningsbesked. Svenskt Näringsliv tillstyrker förslagen i denna del och anser att de måste genomföras oförändrade. Härigenom kan miljöförbättrande åtgärder komma till stånd väsentligt snabbare än i dag, vilket medföra betydande miljömässiga fördelar för samhället som helhet.

Samråd

Svenskt Näringsliv tillstyrker att den nya Miljöprövningsmyndigheten får ett ansvar för all kommunikation med berörda myndigheter och berörd allmänhet i ärenden om tillstånd eller igångsättningsbesked. Det svenska systemet med ett samråd som föregår tillståndsprövningen är närmast att betrakta som en anomaly inom EU. Det finns inga egentliga fördelar med att särskilt berörda eller allmänheten ska ges tillfälle att lämna synpunkter så tidigt att det ska ske på ansökningshandlingarnas innehåll. Kommunikation med berörda är en förvaltningsrättslig fråga som typiskt sett bör kunna hanteras av en myndighet, i detta fall Miljöprövningsmyndigheten. Däremot bör särskilt berörda och allmänheten ges tillfälle att lämna synpunkter på både ansökan och underlagshandlingarna. Jämfört med dagens system får berörda och andra då ett tydligare underlag att ta ställning till.

Det finns ibland ett värde i att innan begäran om avgränsningsyttrande eller ansökan om igångsättningsbesked ges in ta reda på hur särskilt berörda och allmänheten ser på den planerade verksamheten. Det kan ligga i sökandens eget intresse att genomföra frivilliga samråd innan begäran om

avgränsningsyttrande eller ansökningshandlingar ges in. Svenskt Näringsliv bedömer att detta främst kan komma att gälla nya verksamheter eller verksamheter som av någon anledning uppfattas som kontroversiella. En rationell marknadsaktör kommer att söka säkerställa att avgörande synpunkter beträffande den ansökta verksamhetens tillåtlighet inte inkommer alltför sent i ärendet, till exempel i samband med det samråd som ska ske enligt utredningens förslag. Eventuella samråd som sker innan miljöprövningsprocessen inleds bör således, på det sätt som utredningen föreslår, vara helt frivilliga.

När det gäller utredningens förslag om offentligt samråd tycks förslaget vara att om det i kungörelsen anges att synpunkter ska lämnas direkt till sökanden så ska denne bemöta dem i samrådsredogörelsen. Svenskt Näringsliv anser att det är en mindre lämplig ordning. Miljöprövningsmyndigheten bör leda även denna del av processen och bedöma relevansen av inkomna synpunkter innan sökanden åläggs att upprätta en samrådsredogörelse. Risker är annars att det i många fall kommer att vara oklart vad samrådsredogörelsen ska innehålla, något som ökar risken för krav på komplettering av redogörelsen.

Tillstånds-/granskningspliktens omfattning

Svenskt Näringsliv noterar att flera av de verksamheter och åtgärder som enligt utredningens förslag automatiskt ska anses ha en betydande miljöpåverkan (BMP-verksamheter) återfinns i bilaga 2 till MKB-direktivet. I motiveringen till förslaget anges att BMP-verksamheter ska vara 1) de som anges i bilaga 1 till MKB-direktivet, 2) de som enligt en nationell bedömning ska anses vara BMP-verksamheter och 3) de som omfattas av vissa andra direktiv. Svenskt Näringsliv har ännu inte haft möjlighet att granska denna del av förslaget i detalj, men kan konstatera att verksamheter eller åtgärder som anges i bilaga 2 till MKB-direktivet inte nödvändigtvis är BMP-verksamheter. Det bör därför utredas i vilken utsträckning sådana verksamheter eller åtgärder bör betraktas som BMP-verksamheter i det nya system som utredningen föreslår.

Svenskt Näringsliv delar utredningens uppfattning att miljöprövningen ska reserveras för väsentliga miljöfrågor, vilket uppnås genom bland annat genom införandet av ny väsentlighetsrekvisit och utmönstring av möjligheten att delegera frågor av mindre betydelse till tillsynsmyndigheten.

Generella föreskrifter

Utredningen har haft i uppdrag att se över förutsättningarna för att minska tidsåtgången vid tillståndsprövning genom generella föreskrifter. Svenskt Näringsliv bedömer att utredningen inte fullt ut har förstått värdet av generella föreskrifter för större verksamheter. Fokus har legat på verksamheter där alla villkor kan bytas mot generella föreskrifter. Svenskt Näringsliv bedömer att en betydande tidsbesparing kan vinnas även för större verksamheter om villkor som oftast utformas på samma sätt för olika verksamheter läggs fast i generella föreskrifter med erforderliga dispensmöjligheter. Det rör sig här främst om energieffektiviseringsvillkor, villkor för kemikaliehantering och villkor för efterbehandling.

Bästa tillgängliga teknik

Svenskt Näringsliv tillstyrker att begreppet *bästa möjliga teknik* ersätts av det EU-rättsliga begreppet *bästa tillgängliga teknik*. Det är bra att den svenska lagstiftningen anpassas till EU-rätten även i materiellt hänseende. Det är dock svårt att förstå utredningens överväganden i denna del, i synnerhet i den del där det påstås att ingen ändring i sak är avsedd när svensk praxis hänför sig till begreppet *bästa möjliga teknik*. Det bör därför i lagstiftningsärendet förtydligas att det nya begreppet ska tolkas i enlighet med EU-rätten.

Synpunkter på utformning av författningstext

2 kap. 6 § miljöbalken – lokaliseringsprövningen

I förslaget anges att hänsyn ska tas till sådan planläggning för området som har antagits med stöd av plan- och bygglagen (2010:900) eller motsvarande äldre bestämmelser. Som framgår av utredningen ställs högre krav på lokalisering av verksamheter enligt miljöbalken än enligt plan- och bygglagen. Samtidigt är det i Sverige tydligt att kommunernas planmonopol är, och under lång tid har varit, central för planeringen av markanvändningen i landet. Svenskt Näringsliv anser att sådan planering i de allra flesta fall bör vara förbehållen kommunerna. Undantag bör naturligtvis gälla för verksamheter som endast kan lokaliseras på en viss plats, exempelvis gruv- och täktverksamheter.

Ovanstående innebär enligt Svenskt Näringslivs uppfattning att det endast undantagsvis bör kunna komma ifråga att en lokalisering som genom detaljplan har godtagits för industriellt ändamål enligt plan- och bygglagen

underkänns enligt miljöbalken. Bestämmelsen bör utformas med en huvudregel med innebörden att markanvändning som är tillåten enligt detaljplan ska godtas även enligt miljöbalken. Huvudregeln kan kompletteras med en undantagsregel enligt vilken en annan bedömning kan göras om det finns särskilda skäl, t.ex. på grund av stora risker för närboende på grund av storskalig kemikaliehantering eller otillåten påverkan på en vattenrecipient.

6 kap. 32 § miljöbalken – avgränsningsyttrandet

I 6 kap. 32 § andra stycket föreslås att Miljöprövningsmyndighetens granskningsyttrande inte ska vara bindande. Det överensstämmer med vad som gäller i dagens system, där länsstyrelsen ansvarar för avgränsningssamrådet och miljöprövningsdelegationen eller mark- och miljödomstolen ansvarar för den fortsatta miljöbedömningen. I det befintliga systemet är det inte orimligt att lagstiftningen tar höjd för att olika myndigheter kan göra olika bedömningar under processens gång. Så är emellertid inte fallet med det föreslagna systemet. Där ska Miljöprövningsmyndigheten upprätta avgränsningsyttrandet och därefter fortsätta miljöbedömningsprocessen. Det finns således inte längre skäl att ange att avgränsningsyttrandet inte är bindande. Tvärtom är det viktigt att för förutsebarheten i processen att det ska gå att utläsa av avgränsningsyttrandet vad miljökonsekvensbeskrivningen ska innehålla (och inte behöver innehålla). Den sista meningen i andra stycket bör därför utgå.

20 kap. 12 § miljöbalken – myndigheters talerätt

I 20 kap. 12 § föreslås att Naturvårdsverket, Havs- och vattenmyndigheten, länsstyrelsen och kommunen i huvudsak bibehåller sin talerätt enligt miljöbalken. Svenskt Näringsliv har vid flera tillfällen framfört att myndigheternas talerätt bör begränsas. Det är inte rimligt att en verksamhetsutövare i ett och samma ärende ska behöva bemöta staten i flera olika skepnader. Det åligger verksamhetsutövaren att ensam besitta all kunskap som behövs för att erhålla ett tillstånd och att organisera sig därefter. Samtliga kompetenser på verksamhetsutövarsidan samordnas för att kunna leverera ett sammanhållet budskap som berörda myndigheter kan ta ställning till.

Staten, vars resurser är betydligt större, får däremot enligt nu gällande regler organisera sig på ett sätt som innebär att verksamhetsutövarens resurser tas i anspråk i större utsträckning än vad som hade varit fallet om staten hade "talat med en röst". Det är inte orimligt att kräva att staten kan organisera sig på ett lika effektivt sätt som enskilda verksamhetsutövare. Svenskt Näringsliv

anser därför att endast en statlig myndighet ska ha talerätt, länsstyrelsen eller Naturvårdsverket. I utredningen anges att statliga myndigheter överklagar relativt få tillståndsbeslut och synes mena att det utgör ett skäl att bibehålla myndigheternas talerätt. Svenskt Näringsliv anser att den omständigheten lika gärna kan tas till intäkt för att talerätten kan begränsas utan nämnvärda konsekvenser för det allmänna. Det kan vidare tilläggas att en prövningsmyndighet naturligtvis har möjlighet att höra olika expertmyndigheter i deras egenskap av remissinstanser, enligt de vanliga förfarandereglerna i förvaltningslagen.

20 kap. 37 § miljöbalken – verkställighetsförordnande

I 20 kap. 37 § miljöbalken föreslås en bestämmelse om verkställighetsförordnande som överensstämmer med vad som gäller i dag. I många fall är det nödvändigt att påbörja en verksamhet vid en viss tidpunkt för att exempelvis träffa ett marknadsfönster eller undvika arbeten under vissa årstider. Kravnivån för verkställighetsförordnande är inte särskilt hög enligt den nu gällande bestämmelsens ordalydelse, men praxis är relativt sträng. Svenskt Näringsliv anser att det bör vara möjligt för verksamhetsutövaren att påbörja byggnads- och anläggningsarbeten på egen risk, om det inte finns risk för irreversibla skador. Bestämmelsens första stycke bör således ges följande lydelse (tillägg understruket).

Om det finns skäl för det får prövningsmyndigheten förordna att ett miljötillstånd eller igångsättningsbesked får tas i anspråk även om beslutet inte har fått laga kraft. Vid denna bedömning ska särskild hänsyn tas till nyttan med att verksamheten eller åtgärden snabbt kommer igång jämfört med irreversibla påverkan på miljön som kan uppstå om tillståndet omedelbart tas i anspråk och de möjligheter som finns att återställa sådana förändringar om tillståndsbeslutet ändras eller upphävs. Som villkor ska föreskrivas att sökanden hos länsstyrelsen ställer säkerhet för den ersättning som för en vattenverksamhet kan komma att betalas ut om beslutet ändras. I fråga om slaget av säkerhet gäller 2 kap. 25 § utökningsbalken.

24 kap. 13 § miljöbalken – villkorsändring

Utredningen föreslår ingen materiell ändring av 24 kap. 13 § miljöbalken. Svenskt Näringsliv anser att bestämmelsen är onödigt sträng, att uppenbarhetsrekvisitet bör tas bort samt att Miljöprövningsutredningens

förslag bör genomföras. Förslaget avser punkten 2 i paragrafen och bör ges följande lydelse:

2. ändra eller upphäva andra bestämmelser och villkor i ett *miljötillstånd* eller *igångsättningsbesked* än sådana som avser storleken av ersättningens belopp, dock att villkoret får upphävas eller mildras endast om villkoret inte längre behövs eller är strängare än nödvändigt eller om ändringen påkallas av ändrade omständigheter.

Lagen (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet

Utredningen föreslår ingen ändring av 2 kap. lagen (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet. Svenskt Näringsliv anser att kravet på rådighet för vattenverksamhet bör utmönstras. Skillnaden mellan vattenverksamhet och annan miljöpåverkande har successivt minskats sedan miljöbalkens ikraftträdande och kommer genom utredningens förslag att minskas ytterligare i inte obetydlig omfattning. Vissa skillnader finns kvar på grund av att vattenverksamhet ofta avser olika typer av anläggningsåtgärder (konstruktioner) till skillnad från kontinuerlig drift av annan miljöpåverkande verksamhet.

Före miljöbalkens tid betraktades den då gällande vattenlagen som en exploateringslagstiftning där det allmänna genom vattendomstolarna gavs en rätt att pröva nyttan av vattenanläggningar och dessas nytta och konsekvenser. Det gamla båtnadskravet (nyttoprövningen) har upphävts, vilket innebär att prövningens fokus i dag ligger på vattenverksamhetens konsekvenser. För andra typer av verksamheter som endast konsekvensbedöms ställs inget krav på rådighet. Svenskt Näringsliv anser att detsamma bör gälla även för vattenverksamhet. Det går inte längre att motivera ett krav på rådighet för vattenverksamhet.

23 § förordningen (1999:1398) om vattenverksamheter

Utredningen föreslår ingen materiell ändring av 23 § förordningen (1999:1398) om vattenverksamheter. Svenskt Näringsliv anser att bestämmelsen är olämpligt utformad. Utgångspunkten bör vara att den anmälda verksamheten ska få komma till stånd. Tillsynsmyndighetens första alternativ när den skiljer sig från ärendet bör därför vara att förelägga verksamhetsutövaren att vidta erforderliga försiktighetsmått – inte att förbjuda verksamheten, något som nuvarande lydelse ger intryck av.

3 kap 1 § miljöprövningsförordningen – ansökans innehåll

Utredningen föreslår att bestämmelserna om ansökans innehåll flyttas från miljöbalken till miljöprövningsförordningen. Svenskt Näringsliv har inget emot den förändringen men anser att bestämmelsen om ansökans innehåll bör tydliggöras så att det framgår att de frågor som ska hanteras i prövningen ska vara frågor om huvudsaklig miljöpåverkan. Några av de punkter som idag är ganska svårförståeliga bör också ändras. Mot ovanstående bakgrund föreslås följande justering av inledningen av 3 kap 1 § miljöprövningsförordningen:

3 kap 1 § miljöprövningsförordningen:

En ansökan om miljötillstånd ska med hänsyn till verksamhetens art och omfattning samt huvudsakliga miljöpåverkan innehålla uppgifter om

- 1. verksamheten och de huvudsakliga teknikval som övervägts,*
- 2. utsläppskällor och uppgifter om art och mängd av utsläpp till miljön samt redovisning av vilken betydande effekt utsläppen kan ha,*
- 3. de råvaror och övriga insatsvaror, andra ämnen samt den energi som används eller genereras i verksamheten,*
- 4. hur de allmänna hänsynsreglerna i 2 kap. uppfylls, särskilt med avseende på åtgärder för att förebygga och begränsa utsläpp samt åtgärder för att förebygga, återanvända, materialåtervinna och återvinna avfall samt hushålla med energi.*

En ansökan ska i förekommande fall även innehålla

- 1. en miljökonsekvensbeskrivning där det krävs enligt 6 kap., varvid uppgifter som redovisas där inte behöver redovisas i ansökan,*
- 2. förslag till villkor avseende verksamhetens huvudsakliga miljöpåverkan,*
- 3. förslag till övervakning och kontroll,*
- 4. en statusrapport om en sådan inte redan har getts in till behörig myndighet, samt*
- 5. en icke-teknisk sammanfattning av uppgifterna 1-4 ovan.*

Svenskt Näringsliv

Karin Johansson

Nicklas Skår